

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/126/2022
Identifikačné číslo spisu:	1517217112
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1517217112.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladíka a sudcov JUDr. Eriky Šobichovej a Mgr. Petra Melichera vo veci navrhovateľky: X.. A. N., bývajúca D. XX, Š., proti osobe povinnej platiť výživné: K.. J. N., bývajúci N. I. N. XXX, K., právne zastúpený: JÁNSKÝ & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, Štúrova 13, Nitra, o určenie výživného na manželku, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 6 Pc 28/2017, o dovolaní K.. J. N. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. januára 2019, sp. zn. 8 CoP 56/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 6 Pc 28/2017-300 zo 7. septembra 2018 rozhodol, že K.. J. N., narodený XX.XX.XXXX (ďalej aj ako „odporca“ alebo „manžel“) je povinný platiť navrhovateľke X.. A. N., narodenej XX.XX.XXXX (ďalej aj ako „manželka“) výživné v sume 200 Eur mesačne a to vopred vždy do 15-teho dňa v kalendárnom mesiaci, počínajúc dňom 22.11.2017 s tým, že zaostané výživné za obdobie od 22.11.2017 do 31.12.2017 v sume 260 Eur je odporca povinný platiť navrhovateľke v splátkach v sume 20 Eur mesačne spolu s bežným výživným počnúc dňom 01.10.2018; žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania a odporcu zaviazal zaplatiť trovy štátu v sume 16,80 Eur a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že majetkové pomery oboch účastníkov sú v podstate rovnaké pričom každý z účastníkov uhrádza náklady na svoju domácnosť a vo vzťahu k príjmovým pomerom mal za zrejmé, že príjmové pomery odporcu sú výrazne vyššie ako príjmové pomery navrhovateľky, ktorá sa stará o domácnosť, ako i o výchovu troch maloletých detí, s ktorými žije v spoločnej domácnosti. S poukazom na uvedené okresný súd ustálil, že je v možnostiach a schopnostiach odporcu platiť navrhovateľke manželské výživné v sume 200 Eur mesačne, preto podľa § 71 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“) návrhu vyhovel. Námietku odporcu, že priznanie výživného na manželku by bolo v rozpore s dobrými mravmi

okresný súd vyhodnotil ako nedôvodnú, keďže nebolo preukázané, že oznámenia o priestupku, ktoré podala navrhovateľka, boli vykonané v úmysle uškodiť alebo ublížiť druhému účastníkovi a preto súd na túto námietku neprihliadal. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že priznanie výživného v danom prípade nebude v rozpore s dobrými mravmi. Okresný súd zároveň rozhodol o povinnosti odporcu uhrádzať navrhovateľke spolu s bežným výživným zaostané výživné za obdobie od 21.11.2017 do 31.12.2017 v sume 260 Eur v splátkach po 20 Eur mesačne spolu s bežným výživným počnúc dňom 1.10.2018. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „Civilný mimosporový poriadok“ alebo „CMP“) tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 8 CoP 56/2018 z 24. januára 2019 podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len ako „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch potvrdil ako vecne správny. Svoje rozhodnutie vo veci samej po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 71 ods. 1, § 75 ods. 1 a 2 zákona o rodine. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie kvalifikovane zistil osobné, majetkové a zárobkové pomery odporcu ako osoby povinnej platiť výživné, ako aj osobné, majetkové, zárobkové pomery navrhovateľky a odôvodnené výdavky na strane navrhovateľky v rozhodnom období, dôsledne ich preskúmal zo všetkých zákonných hľadísk, aj sa s nimi skutkovo i právne vysporiadal a vecne správne rozhodol. Z pohľadu odvolacieho súdu neboli zistené dôvody pre nepriznanie výživného v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine (pre rozpor s dobrými mravmi). Odvolací súd dospel v danej právnej veci k záveru, že súd prvej inštancie sa s odporcom namietanou skutočnosťou (rozpor s dobrými mravmi) dostatočne vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia, na ktoré odvolací súd poukázal a na zdôraznenie správnosti uviedol, že za daného stavu vzťahov medzi účastníkmi konania ako manželmi, vzájomnom obviňovaní z konania rozporného nielen s ustanovením § 18 zákona o rodine (nepreukázanom), keď doposiaľ v súvislosti s vyššie uvedenými trestnými oznámeniami zo strany navrhovateľky, ohľadne ktorých bolo konanie zastavené/odložené, voči navrhovateľke nebolo vydané žiadne rozhodnutie príslušným orgánom o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok postihnutelný podľa osobitného predpisu (keď odporca tvrdil, že navrhovateľka sa uvedeným konaním mohla dopustiť trestného činu krivého obvinenia, príp. nebezpečného prenasledovania), bolo potrebné prijať záver, že konanie navrhovateľky sa bez ďalšieho nevymyká z rámca ustanovenia § 18 zákona o rodine a podanie trestných oznámení zo strany navrhovateľky na odporcu nepredstavujú porušenie žiadnej právnej povinnosti, keď v konaní nebolo preukázané, že navrhovateľka chcela oznamovaciu povinnosť zneužiť v rozpore s dobrými mravmi alebo šikanóznym spôsobom, teda nebolo preukázané, že by svojim konaním nebrala ohľad na ústavne garantované práva odporcu. Z uvedeného odvolací súd vyvodil, že návrh navrhovateľky na určenie výživného na manželku bol dôvodne podaný, keďže v konaní neboli preukázané dôvody pre nepriznanie výživného v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine (pre rozpor s dobrými mravmi). Odvolací súd zároveň považoval odvolanie odporcu za nedôvodné i potiaľ, pokiaľ mal odporca za to, že dôvodom pre zamietnutie návrhu navrhovateľky je konanie navrhovateľky, ktoré je podľa odporcu v rozpore s uznesením č. k. 7 P 346/2017-1251 zo dňa 22. októbra 2018, keďže uvedené súdne rozhodnutie je právne vymožiteľné postupom podľa § 370 a nasl. CMP a konanie navrhovateľky je do budúcnosti v prípade vykonania súdnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom a jej nerešpektovania zo strany navrhovateľky právne postihnutelné s poukazom na ustanovenie § 25 ods. 4 zákona o rodine. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Odporca (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Porušenie práva dovolateľa na spravodlivý proces malo spočívať v tom, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd svoje rozhodnutia nedostatočným spôsobom odôvodnili. Podľa dovolateľa sa sudy nižšej inštancie v odôvodnení svojich rozhodnutí obmedzili iba na uvedenie zisteného skutkového stavu, aplikovanie právnej normy a konštatovanie svojich záverov, a to bez opísania úvah, ktorými sa spravovali pri hodnotení jednotlivých skutkových tvrdení, vykonaných či navrhovaných dôkazov a pri posudzovaní právnej stránky veci, ktoré takto prijatým záverom predchádzali. V súvislosti s dovolacím dôvodom spočívajúcim v

nesprávnom právnom posúdení dovolateľ namietal, že súdy nižšej inštancie dospeli k nesprávnym záverom, že konanie navrhovateľky voči povinnému nie je v rozpore s dobrými mravmi, preto ani priznanie nároku na výživné v rozpore s dobrými mravmi nie je a podanému návrhu vyhoveľ, hoci boli splnené podmienky pre jeho zamietnutie. Podľa názoru povinného naopak nemožno navrhovateľke priznať výživné v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine z dôvodu, že jeho priznanie by bolo v rozpore s dobrými mravmi. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu dovolateľ navrhol dovolaciemu súdu, aby zrušil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a zároveň zrušil rozsudok súdu prvej inštancie alebo aby zmenil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že návrh navrhovateľky v celom rozsahu zamietne a dovolateľovi prizná voči navrhovateľke nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

4. Navrhovateľka sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením sp. zn. 3 Cdo 132/2019 z 27. januára 2021 dovolanie odporcu odmietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania s odôvodnením, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 393 ods. 2 CSP, preto dovolanie v časti namietanej vady konania podľa § 420 písm. f/ CSP pre procesnú neprípustnosť odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP. Vo vzťahu k namietanému nesprávnomu právnomu posúdeniu veci podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd dospeľ k záveru o procesnej neprípustnosti dovolania aj v tejto časti a dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol tvrdiac, že dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Dovolací súd mal za to, že konštatovanie porušenia dobrých mravov je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritériá na určenie porušenia dobrých mravov sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa od prípadu k prípadu. Výriešením takto vysoko individuálnej otázky sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie porušenia dobrých mravov postupujú totiž súdy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci zovšeobecnenie neprichádza do úvahy.

6. Na základe podanej sťažnosti odporcu (ďalej aj ako „sťažovateľ“) na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Ústavný súd“) proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 132/2019 zo dňa 27.01.2021, Ústavný súd svojim Nálezom zo dňa 23.06.2022, sp. zn. III. ÚS 405/2021-54 (ďalej len „Nález“) rozhodol tak, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 132/2019 zo dňa 27.01.2021 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“). Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 132/2019 zo dňa 27.01.2021 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6.1. Ústavný súd konštatoval, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa z dvoch dôvodov: 1. dovolacie námietky sťažovateľa majú skutkovú, nie právnu povahu a 2. otázka rozporu s dobrými mravmi je v každom spore tak jedinečná, že tu ani nemožno očakávať, že by existovala ustálená judikatúra.

6.2. Z obsahu dovolania sťažovateľa podľa názoru Ústavného súdu vyplýva, že problém nastolený sťažovateľom v dovolaní sa jednoznačne týka právneho posúdenia, nie skutkovej stránky veci. Bytostnou súčasťou právneho posúdenia veci je skúmanie subsumovateľnosti ustáleného skutkového stavu pod ustanovenie právnej normy. Podľa Ústavného súdu práve tento aspekt sťažovateľ v dovolaní nastolil a voči výsledku subsumpcie skutkového stavu zisteného v jeho veci pod § 75 ods. 2 zákona o rodine, ku ktorému dospeľ odvolací súd, vyjadril výhrady. Preto, keď najvyšší súd v bode 19. odôvodnenia svojho uznesenia uviedol, že „obsahom podaného dovolania boli v skutočnosti tvrdenia dovolateľa o tom, že súdy nižšej inštancie nesprávne v jeho neprospech vyhodnotili vykonané dôkazy“, podľa názoru Ústavného súdu sa dopustil deformovanej interpretácie skutočného obsahu dovolania sťažovateľa. Ďalej Ústavný súd uviedol, že sťažovateľ v dovolaní zjavne kritizoval, že súdy nižšej inštancie v jeho neprospech právne posúdili ustálený skutkový stav; nenamietal, že bolo potrebné

vykonať ďalšie dôkazy, ktoré sa nevykonali, nenamietal ani skutkové závery, ku ktorým konajúce súdy dospeli pri hodnotení vykonaných dôkazov, takže zjavne nešlo o dovoláciu argumentáciu, ktorá by atakovala skutkovú stránku základného konania.

6.3. Vo vzťahu k druhému dôvodu odmietnutia dovolania sťažovateľa Ústavný súd vyčítal najvyššiemu súdu, že v podstate vytvoril nový dôvod prípustnosti dovolania, a to že nesprávne právne posúdenie sa musí týkať otázky, ktorá svojou povahou musí byť judikátorne stabilizovateľná, inak povedané, musí v sebe skrývať potenciál byť predmetom judikátorného ustálenia. Více versa, najvyšší súd zaviedol nový dôvod neprípustnosti dovolania, ktorým je taká špecifická povaha právnej otázky, že má za následok jej nestabilizovateľnosť v judikatúre. Uvedeným záverom najvyššieho súdu však podľa Ústavného súdu chýba opora v CSP.

6.4. Ústavný súd uzavrel, že najvyšší súd odmietnutím dovolania sťažovateľa na základe takéhoto odôvodnenia odmietol poskytnúť sťažovateľovi súdnu ochranu v kvalite vyžadovanej čl. 46 ods. 1 Ústavy, pretože nerešpektoval zákonné medze, v rámci ktorých sa sťažovateľ ako dovolateľ súdneho prieskumu domáhal (čl. 51 ods. 1 Ústavy). Najvyšší súd pri tomto dôvode odmietnutia dovolania v podstate (v bode 20. odôvodnenia) naznačuje, že účelom dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je výlučne tvorba ustálenej rozhodovacej praxe, čo by znamenalo, že v konaní o takom dovolaní sa vôbec neposkytuje ochrana základným právam a slobodám. To však Ústavný súd nepovažoval za súladné nielen s judikatúrou Ústavného súdu (I. ÚS 336/2019), ale ani s podstatou súdnej ochrany, ktorou je ochrana subjektívnych práv. Účelom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku v aktuálnej regulácii civilného procesu je teda nepochybne okrem zjednocovania judikatúry aj ochrana subjektívnych práv sporových strán.

6.5. Vychádzajúc z uvedeného, Ústavný súd konštatoval, že výklad a aplikácia ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP najvyšším súdom na prípad sťažovateľa je arbitrárna a jeho závery v napadnutom rozhodnutí sú z tohto dôvodu ústavne neudržateľné. Najvyšší súd odmietnutím dovolania sťažovateľa v dôsledku nesprávnej interpretácie skutočného obsahu dovolania sťažovateľa zamedzil sťažovateľovi prístup k dovolaciemu súdu, v dôsledku čoho porušil označené právo sťažovateľa.

6.6. Zdôraznil, že najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi Ústavného súdu vyjadrenými v tomto Náleze. Východiskom pri opätovnom prejednaní dovolania tak preň bude právna (nie skutková) povaha kritiky, ktorú sťažovateľ v dovolaní predniesol. Rovnako tak posudzovanie prípustnosti dovolania nemôže byť založené na prípadnej nezovšeobecniteľnosti otázky ním nastolenej.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom Ústavného súdu, ktorý vyslovil v Náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

8. Ústavný súd v zrušujúcom Náleze zdôraznil, že „18. Z obsahu dovolania sťažovateľa vyplýva, že problém nastolený sťažovateľom v dovolaní sa jednoznačne týka právneho posúdenia, nie skutkovej stránky veci....“ a na inom mieste dal do pozornosti, že „.....Najvyšší súd odmietnutím dovolania sťažovateľa na základe takéhoto odôvodnenia odmietol poskytnúť sťažovateľovi súdnu ochranu v kvalite vyžadovanej čl. 46 ods. 1 ústavy,...“ Vychádzajúc z uvedeného pristúpil najvyšší súd k opätovnému posudzovaniu dovolania a skúmal, či sú splnené podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

9. Dovolací súd najskôr skúmal existenciu prvého z dovolateľom uplatnených dovolacích dôvodov, ktorým je tzv. vada zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Ak totiž dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmatečnosť rozhodnutia) neznamená len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo

ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom, či mimosporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

14. V danom prípade dovolateľ prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f/ CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videl v zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, keď odvolací súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil, a teda jeho rozhodnutie nespĺňa kvalitatívne požiadavky z hľadiska jeho odôvodnenia. Namietal, že k jeho právnej argumentácii, ktorou poukazoval na nemožnosť vyhovieť návrhu s poukazom na § 75 ods. 2 zákona o rodine z dôvodu, že priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi, sa sudy nižšej inštancie vyjadrili pomerne stroho a nedostatočne. Podľa názoru dovolateľa v rozhodnutí odvolacieho súdu absentujú konkrétne úvahy, ktorými by odvolací súd dôkladne vysvetlil ako posudzoval dovolateľom tvrdené skutočnosti a právnu argumentáciu, z akého dôvodu tieto považoval za nesprávne a neprihliadal na ne, prečo je práve argumentácia súdu správna.

15. S poukazom na vyššie uvedené dovolateľ za zmätočnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP označil nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (teda jeho nepreskúmateľnosť, pozn. dovolacieho súdu). Podľa názoru vec prejednávajúceho senátu konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou zmätočnosti. I keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho

riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

16. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je aj právo účastníka konania, resp. strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením práva a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (bližšie pozri rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03, či sp. zn. III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Recueil* III/1997, či rozsudok vo veci *Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani c. Španielsko*, oba z 9. decembra 1994, *Annuaire*, séria A č. 303 A a č. 303 B).

17. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01.07.2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

18. V súvislosti s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska princípov spravodlivého procesu, a to najmä pokiaľ ide o ich úplnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť dovolací súd poukazuje aj na po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku naďalej aktuálne stanovisko

občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016 predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

19. V kontexte citovaného stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dospel dovolací súd po preskúmaní veci k záveru, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 393 ods. 2 CSP, a teda dôvod pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016 daný nie je. V súvislosti s dovolateľom namietanou absenciou úvah odvolacieho súdu, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie o vyhovení návrhu navrhovateľky na priznanie výživného v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces, dovolací súd poukazuje na odsek 23. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu. V ňom odvolací súd odôvodňuje svoj právny názor o priznaní výživného tým, že konanie navrhovateľky sa bez ďalšieho nevyvíja v rámci ustanovenia § 18 zákona o rodine, keďže doposiaľ v súvislosti s trestnými oznámeniami zo strany navrhovateľky, na základe ktorých začaté konania boli zastavené/odložené, nebolo voči navrhovateľke vydané žiadne rozhodnutie príslušného orgánu o tom, že bol spáchaný trestný čin alebo priestupok. Podľa odvolacieho súdu dôvodom pre nepriznanie výživného nebolo ani povinným opísané konanie spočívajúce v zasahovaní navrhovateľky do výkonu jeho rodičovských práv nerešpektovaním vykonateľného rozhodnutia súdu, keďže predmetné súdne rozhodnutie je vymožiteľné postupom podľa § 370 CMP a prípadné budúce nerešpektovanie súdnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom navrhovateľkou je právne postihnuteľné s poukazom na § 25 ods. 4 zákona o rodine.

20. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí (zakotvené aj v § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP) spĺňa, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

21. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

22. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd ustálil, že dovolateľ neopodstatnene namietal, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP. Preto dospel dovolací súd k záveru, že konanie vadou podľa § 420 písm. f/ CSP postihnuté nebolo. S poukazom na to, že v prejednávanom prípade prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia

odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania do úvahy neprichádza, najvyšší súd dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP pre jeho procesnú neprípustnosť podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

23. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania odporcu aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, kedy dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

24. V dovolacom konaní platí, že aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 CSP až § 435 CSP. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

25. Dovolací súd zdôrazňuje, že ak dovolateľ zastáva názor, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí v dovolaní v spojitosti s týmto tvrdením vysvetliť svoje presvedčenie, že odvolací súd riešil dosiaľ dovolacím súdom neriešenú otázku. Namietaná právna otázka pritom môže vyplývať z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúšiť autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 443/2020). Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP.

26. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj ustanovenie § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa ustanovenia § 447 písm. f/ CSP je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 421 CSP v spojení s § 432 ods. 1, 2 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

27. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (ustanovenie § 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie. Predpokladom prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je sformulovanie právnej otázky dovolateľom, ktorá podľa jeho názoru v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, pričom musí ísť o takú právnu otázku, ktorá je pre rozhodnutie vo veci samej kľúčová. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť zároveň riešená odvolacím súdom, pričom odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie a musí ísť o otázku zásadného právneho významu. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 214/2018). Právna otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1

písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť dovolania. Aj v tomto prípade platí, že samotná polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd rozhodol, nezodpovedajú významovo kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú právnu otázku má dovolateľ na mysli.

28. Dovolateľ je povinný v dovolaní jednoznačne uviesť v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak má dovolací súd riešiť právnu otázku (v žiadnom prípade nie skutkovú otázku), ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť ako ju riešil odvolací súd a b) uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie NSSR z 22. februára 2018 pod sp. zn. 3 Cdo 146/2017).

29. S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a dovolacie otázky formuloval v súlade s § 432 CSP nasledovne:

„1/ Je možno konanie plnoletej osoby spočívajúce vo svojvoľnom, neoprávnenom a bezdôvodnom nerešpektovaní vykonateľného súdneho rozhodnutia, v šikanóznom výkone práva a vo svojvoľnom, neoprávnenom a bezdôvodnom zasahovaní do výkonu práv iného posúdiť ako konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi?

2/ Je možno konanie plnoletej osoby, inak oprávnenej domáhať sa plnenia vyživovacej povinnosti, spočívajúce v nerešpektovaní vykonateľného súdneho rozhodnutia, v šikanóznom výkone práva a v neoprávnenom a zámernom zasahovaní do výkonu rodičovských práv vo vzťahu k osobe, ktorá je inak povinná v prospech tejto oprávnenej osoby túto vyživovaciu povinnosť plniť, posúdiť ako konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi?

3/ Je možno vyhodnotiť konanie plnoletej osoby, inak oprávnenej z vyživovacej povinnosti voči osobe inak povinnej plniť v prospech oprávnenej osoby túto vyživovaciu povinnosť, ktoré konanie je v rozpore s dobrými mravmi, ako dôvod pre zamietnutie návrhu oprávnenej osoby na priznanie výživného v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine, nakoľko priznanie výživného za danej okolnosti by bolo v rozpore s dobrými mravmi?“

30. Vychádzajúc z uvedeného, dovolací súd ustálil, že dovolateľ vo svojej podstate v dovolaní namietal nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu spočívajúce v nepoužití ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine na zistený skutkový stav, keď podľa odporcu rozhodujúcou otázkou pre správne posúdenie návrhu na určenie vyživovacej povinnosti na manželku bolo, či správanie navrhovateľky, ktoré odporca opísal, preukázal a navrhovateľka ho nepoprela, je možné vyhodnotiť ako správanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Konania, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi sa navrhovateľka podľa názoru odporcu dopustila jednak bezdôvodnými trestnými oznámeniami smerujúcimi voči osobe odporcu ako aj nerešpektovaním vykonateľného súdneho rozhodnutia upravujúceho podmienky oboch účastníkov konania s ich maloletými deťmi. Dovolateľ vyjadril nesúhlas s právnym názorom súdov nižšej inštancie, ktoré podľa neho nesprávne právne posúdili otázku, že opísané a preukázané správanie sa navrhovateľky voči odporcovi nie je v rozpore s dobrými mravmi. Mal za to, že oba sudy nesubsumovali zistený skutkový stav pod právnu normu vyjadrenú v ustanovení § 75 ods. 2 zákona o rodine z dôvodu, že konanie navrhovateľky nevyhodnotili ako konanie, ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi, preto aj neaplikovali ustanovenie § 75 ods. 2 zákona o rodine. Dovolateľ zastával názor, že z ustáleného skutkového stavu bolo možné prijať opačný záver, že navrhovateľka konala v rozpore s dobrými mravmi, preto i priznanie výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko nemožno zaviazat osobou inak povinnú plniť vyživovaciu povinnosť k vyživovaniu oprávnenej osoby, ktorá sa vo vzťahu k povinnej osobe dopúšťa konania, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu, že sa nijako nevysporiadal so skutočnosťou, že navrhovateľka svojvoľne nerešpektuje vykonateľné súdne rozhodnutie, neskúmal možný rozpor tohto konania navrhovateľky s dobrými mravmi, toto jej konanie ponechal nepovšimnuté, pričom dovolateľ zdôraznil, že od podania návrhu na výkon

rozhodnutia po okamih jeho reálneho výkonu prejde určitý časový úsek, počas ktorého je odporcovi bezdôvodne zamedzené vykonávať jemu prislúchajúce rodičovské práva a s konaním o výkon súdneho rozhodnutia sú spojené ďalšie výdavky. Ďalej dal dovolateľ do pozornosti, že narušenie príslušných osobných vzťahov z relevantných dôvodov zákon sankcionuje tým, že nepovažuje za spravodlivé, aby osoba, ktorá sa takéhoto konania dopustila, požadovala plnenie založené práve na takomto osobnom vzťahu. Záverom konštatoval, že sudy nižšej inštancie mali vyhodnotiť konanie navrhovateľky vo vzťahu k odporcovi ako konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a s poukazom na túto skutočnosť mali návrh navrhovateľky zamietnuť v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine.

31. Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach judikoval, že „predmetom dovolania môžu byť nielen právne otázky vo forme abstraktných právnych viet bez vzťahu na konkrétny skutkový stav, ale aj otázky týkajúce sa právneho posúdenia rôznych konkrétnych skutkových stavov“ (III. ÚS 210/2021), preto najvyšší súd považoval v posudzovanom prípade vyššie uvedené nastolenie dovolacej otázky, resp. dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP za dostačujúce pre účely dovolacieho konania. Uvedené konštatuje dovolací súd aj preto, že v prípade dobrých mravov podľa § 75 ods. 2 zákona o rodine ide o relatívne neurčitý zákonný pojem, ktorý nemožno vždy jednoducho oddeliť od konkrétneho skutkového stavu, resp. opäť slovami Ústavného súdu - „odpovede na súčasné a budúce právne otázky sa netvoria len formulovaním abstraktných právnych viet bez vzťahu na konkrétny skutkový stav, ale aj množstvom na seba nadväzujúcich odpovedí na právne posúdenie rôznych konkrétnych skutkových stavov z pohľadu relatívne neurčitých zákonných pojmov“ (III. ÚS 383/2021).

32. Dovolací súd po preskúmaní veci konštatuje, že dovolateľom nastolené právne otázky v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešené neboli, preto dospel k záveru, že dovolanie je v danom prípade procesne prípustné. Po konštatovaní prípustnosti dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzených právnych otázkach.

33. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnú normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

34. Podľa právneho názoru vec preskúmavajúceho senátu najvyššieho súdu spočíva dovolaním napadnutý rozsudok na správnom právnom posúdení veci odvolacím súdom. K dôvodom vedúcim k tomuto názoru dovolací súd uvádza nasledovné.

35. Predmetom konania vedeného pred súdom prvej inštancie je návrh navrhovateľky ako výživou oprávnenej osoby na určenie výživného voči odporcovi ako výživou povinnej osobe titulom vzájomnej manželskej vyživovacej povinnosti, na vyrovnanie životnej úrovne oboch manželov počas trvania manželstva.

Podľa § 18 zákona o rodine, manželia sú si v manželstve rovní v právach a povinnostiach. Sú povinní žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie.

Podľa § 71 ods. 1 zákona o rodine, manželia majú vzájomnú vyživovaciu povinnosť. Ak jeden z manželov túto povinnosť neplní, súd na návrh niektorého z nich určí jej rozsah tak, aby životná úroveň oboch manželov bola v zásade rovnaká. Pri rozhodovaní o určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliadne na starostlivosť o domácnosť.

Podľa § 75 ods. 1 zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa § 75 ods. 2 zákona o rodine, výživné nemožno priznať ak by bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

36. Kľúčovou otázkou v danom konaní bolo posúdenie, či súdy nižšej inštancie v prejednávanej veci správne právne posúdili, resp. vyhodnotili ustálený skutkový stav, keď konanie navrhovateľky vyhodnotili ako súladné s dobrými mravmi, čo bolo dôvodom toho, že nepristúpili k aplikácii ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine a odporcu zaviazali platiť navrhovateľke výživné.

37. V rámci skúmania dôvodnosti návrhu navrhovateľky odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie o určení vyživovacej povinnosti je vecne správne, keď súd prvej inštancie správne a dostatočným spôsobom zistil skutočný stav veci a posúdil ho podľa správnych ustanovení zákona o rodine a to v súlade s ustanoveniami § 71 ods. 1, § 75 ods. 1, 2 zákona o rodine a správne rozhodol o povinnosti odporcu ako osoby povinnej platiť výživné navrhovateľke.

38. Odvolací súd na skonštatovanie správnosti dôvodov rozhodnutia okresného súdu poukázal na to, že súd prvej inštancie kvalifikovane zistil osobné, majetkové a zárobné pomery na strane odporcu ako osoby povinnej platiť výživné, ako aj osobné, majetkové, zárobné pomery navrhovateľky a odôvodnené výdavky na strane navrhovateľky v rozhodnom období, dôsledne ich preskúmal zo všetkých zákonných hľadísk, skutkovo i právne sa s nimi správne vysporiadal a rozhodol vecne správne, ak v súlade s ustanovením § 71 ods. 1, § 75 ods. 1 zákona o rodine stanovil odporcovi povinnosť plniť si vyživovaciu povinnosť k navrhovateľke v rozsahu 200 Eur mesačne, keďže návrh navrhovateľky považoval za dôvodne podaný, keď vecná legitimácia navrhovateľky vznikla z dôvodu, že odporca ako osoba povinná platiť výživné ako jej manžel si vyživovaciu povinnosť vo vzťahu k navrhovateľke v rozhodnom období neplnil (v ktorom období bola navrhovateľka na rodičovskej dovolenke, jej príjmom bol len rodičovský príspevok a mala v osobnej starostlivosti tri maloleté deti), v dôsledku čoho vznikol rozdiel v životnej úrovni účastníkov ako manželov a súčasne neboli zistené dôvody pre nepriznanie výživného v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine (pre rozpor s dobrými mravmi).

39. Vo vzťahu k odporcom namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci súdom prvej inštancie spočívajúcim v tom, že vyhovel návrhu navrhovateľky a neprihliadol na rozpor s dobrými mravmi z úradnej povinnosti, ktorý mal odporca za preukázaný listinnými dôkazmi, z ktorých vyplýva, že navrhovateľka na odporcu podala viaceré trestné oznámenia, ktoré odporca vyhodnotil ako zjavne neopodstatnené a účelovo podané s jediným cieľom, a to spôsobiť odporcovi nepríjemnosti, zhoršiť kvalitu jeho života, privodiť mu postih v pracovnoprávnej a trestnoprávnej rovine, odvolací súd uzavrel, že návrh navrhovateľky na určenie výživného manželky bol dôvodne podaný, keďže v konaní neboli preukázané, resp. zistené dôvody pre nepriznanie výživného v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine (pre rozpor s dobrými mravmi).

40. Odvolací súd v namietanej otázke poukázal na rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý sa s danou namietanou skutočnosťou dostatočne vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia. Súd prvej inštancie konštatoval: „34. Čo sa týka námietky druhého účastníka, že priznanie výživného na manželku by bolo v rozpore s dobrými mravmi súd mal za to, že táto námietka nie je dôvodná, keďže nebolo preukázané, že oznámenia o priestupku, ktoré podala navrhovateľka, neboli vykonané v úmysle uškodiť alebo ublížiť druhému účastníkovi a preto súd na túto námietku neprihliadal. Konajúci súd mal teda za to, že priznanie výživného v danom prípade nebolo v rozpore s dobrými mravmi.“

41. Na zdôraznenie správnosti dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol: „22. Nezhody medzi nimi vyústili až do situácie, kedy ju druhý účastník fyzicky napadol pred deťmi, uderil ju do oblasti ľavého ucha, chytil ju za vlasy, trhal jej hlavou, vytrhol jej prameň vlasov, preto navrhovateľka podala na druhého účastníka trestné oznámenie dňa 22.07.2017 na OR PZ Petržalka - stred. Dva dni pred tým podal otec navrhovateľky na druhého účastníka trestné oznámenie vo veci ublíženia na zdraví a nebezpečného vyhrážania. Druhý účastník následne podal na navrhovateľku trestné oznámenie dňa 25.10.2017. navrhovateľka fyzicky napadla jeho matku Navrhovateľka v písomnom vyjadrení zo dňa 23.11.2018 (č.185 až 89 spisu) uviedla, že nikdy matku druhého účastníka nenapadla, ide zo strany matky druhého účastníka o krivé obvinenie za to, že navrhovateľka podala na druhého účastníka trestné oznámenie za dlhodobé psychické týranie a napadnutie. Uviedla, že trestné oznámenie matky druhého účastníka bolo postúpené na Okresný úrad Bratislava a vec bola odložená. na druhého účastníka podala trestné oznámenie z dôvodu dlhodobého psychického týrania a napadnutia dňa 15.09.2017 a dňa 25.10.2017..... navrhovateľka dňa 29.04.2018 podala oznámenie na druhého účastníka pre podozrenie z priestupku proti občianskemu spolunažívaniu disciplinárne konania vedené voči nemu v súvislosti s trestným oznámením navrhovateľky ohľadne týrania, násilia, že mal navrhovateľku nútiť prekladať nejaké veci do angličtiny alebo maďarčiny boli zastavené, tak isto aj ďalšie trestné oznámenia, bolo ich celkom päť, z toho štyri boli vybavené tak, že boli zastavené ako nedôvodné, vedie sa len jedno ohľadne sexuálneho zneužívania. navrhovateľka uviedla, že nepodala na druhého účastníka „vykonštruované“ trestné oznámenia, vždy vypovedala pred orgánmi činnými v trestnom konaní pravdivo, tá skutočnosť, že niektoré jej trestné oznámenia boli odložené, neznamená, že boli „vykonštruované“. Nikdy matku druhého účastníka nenapadla, čo preukazuje záznam o odložení veci č. OU-BA-OVVS2-2018/016614 zo dňa 16.01.2018 (ktoré konanie súviselo s podaním trestného oznámenia matky druhého účastníka, podľa ktorej ju mala navrhovateľka dňa 25.10.2017 fyzicky napadnúť). aktuálne je vedené trestné konanie na MV SR, odbor inšpekčnej služby západ pod ČVS : SKIS-183/OISZ- V-2018 a na OR PZ v Nových Zámkoch pod ČVS : ORP-461/ŠT-NZ-2018, Druhý účastník predložil súdu rozhodnutie Okresného úradu Nové Zámky, odbor všeobecnej vnútornej správy č. AP- 289/18-4,č.s.OU-NZ-OVVS-2018/009949 zo dňa 13.07.2018 o zastavení konania o priestupku (v súvislosti s trestným oznámením navrhovateľky, že druhý účastník mal navrhovateľku fyzicky napadnúť dňa 29.04.2018), záznam o zastavení disciplinárneho konania MV SR Sekcia kontroly a inšpekčnej služby č. SKIS-00-2018/000059-005 zo dňa 15.01.2018 (v súvislosti s trestným oznámením S. J. tým, že druhý účastník mal dňa 25.10.2017 nadávať osobe S. J.), záznam o zastavení disciplinárneho konania č. SKIS-00-2018/000707-004 zo dňa 01.03.2018 (v súvislosti s trestným oznámením navrhovateľky, že ju druhý účastník mal fyzicky napadnúť dňa 15.09.2017), záznam o zastavení disciplinárneho konania č. SKIS-00-2018/001337-004 zo dňa 20.04.2018 (v súvislosti s trestným oznámením navrhovateľky, že žalovaný mal nosiť z práce rôzne dokumenty dôverného charakteru a nútiť navrhovateľku, aby ich druhému účastníkovi spracúvala a prekladala). Z vyššie uvedených listinných dôkazov predložených navrhovateľkou (záznam o odložení veci č. OU-BA-OVVS2-2018/016614 zo dňa 16.01.2018) a druhým účastníkom súdu (rozhodnutie Okresného úradu Nové Zámky, odbor všeobecnej vnútornej správy č. AP-289/18-4, č. s. OU-NZ-OVVS-2018/009949 zo dňa 13.07.2018 o zastavení konania o priestupku, záznam o zastavení disciplinárneho konania MV SR Sekcia kontroly a inšpekčnej služby č. SKIS-00-2018/000059-005 zo dňa 15.01.2018, č. SKIS-00-2018/000707-004 zo dňa 01.03.2018, č. SKIS-00-2018/001337-004 zo dňa 20.04.2018) vyplýva záver, že spáchanie skutku nebolo preukázané, resp. bolo preukázané, že k udalosti tak, ako to uviedla oznamovateľka/oznamovateľ, nedošlo.“

42. Odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 18 zákona o rodine dospel zhodne ako súd prvej inštancie k záveru, že manželské spolužitie účastníkov konania bolo zrušené v dôsledku vážne narušených vzájomných vzťahov, čo súviselo v konaní s preukázanými rozhodujúcimi skutočnosťami - jednak s konaním spojeným zo strany navrhovateľky, resp. jej blízkej osoby - otca navrhovateľky (v súvislosti s navrhovateľkou tvrdným fyzickým napadnutím navrhovateľky dňa 15.09.2017 zo strany druhého účastníka, v súvislosti s tvrdením navrhovateľky a S. J.Č., že druhý účastník mal dňa 25.10.2017 nadávať osobe S. J., otcovi navrhovateľky) a jednak s konaním spojeným zo strany druhého účastníka a osoby blízkej druhému účastníkovi - matky druhého účastníka (v súvislosti s tvrdením druhého účastníka a matky druhého účastníka, že navrhovateľka mala dňa 25.10.2017 fyzicky napadnúť

matku druhého účastníka). Odvolací súd mal za preukázané, že obaja účastníci sa rozhodli pre zrušenie manželského spoluzitia z obavy pred druhým účastníkom (navrhovateľka uviedla, že z obavy o svoj život a zdravie, ako aj o život a zdravie maloletých detí, druhý účastník uviedol, že v dôsledku krivého obvinenia zo strany navrhovateľky). Za daného stavu vzťahov medzi účastníkmi konania ako manželmi, vzájomnom obviňovaní z konania rozporného nielen s ustanovením § 18 zákona o rodine (podľa odvolacieho súdu nepreukázanom), keď doposiaľ v súvislosti s uvedenými trestnými oznámeniami zo strany navrhovateľky, ohľadne ktorých bolo konanie zastavené/odložené, voči navrhovateľke nebolo vydané žiadne rozhodnutie príslušným orgánom o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok postihnuteľný podľa osobitného predpisu (keď odporca tvrdil, že navrhovateľka sa uvedeným konaním mohla dopustiť trestného činu krivého obvinenia, príp. nebezpečného prenasledovania), podľa odvolacieho súdu bolo potrebné prijať záver, že konanie navrhovateľky sa bez ďalšieho nevymyká z rámca ustanovenia § 18 zákona o rodine a podanie trestných oznámení zo strany navrhovateľky na odporcu nepredstavuje porušenie žiadnej právnej povinnosti, keď v konaní nebolo preukázané, že navrhovateľka chcela oznamovaciu povinnosť zneužiť v rozpore s dobrými mravmi alebo šikanóznym spôsobom, teda nemal za preukázané, že by svojim konaním nebrala ohľad na ústavne garantované práva odporcu. Vo svetle uvedeného odvolací súd ustálil, že návrh navrhovateľky na určenie výživného na manželku bol dôvodne podaný, keďže v konaní neboli preukázané dôvody pre nepriznanie výživného v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine (pre rozpor s dobrými mravmi). Odvolací súd dal zároveň do pozornosti, že odvolanie odporcu vyhodnotil za nedôvodné aj v tej časti, v ktorej namietal konanie navrhovateľky, ktoré je podľa odporcu v rozpore s uznesením č. k. 7 P 346/2017-1251 zo dňa 22. októbra 2018, s odôvodnením, že dané súdne rozhodnutie je právne vymožiteľné postupom podľa § 370 a nasl. CMP a konanie navrhovateľky je do budúcnosti v prípade vykonania súdnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom a jej nerešpektovania zo strany navrhovateľky právne postihnuteľné s poukazom na ustanovenie § 25 ods. 4 zákona o rodine.

43. V súvislosti s vyššie uvedeným dáva odvolací súd do pozornosti, že vyživovacia povinnosť medzi manželmi v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 zákona o rodine vzniká uzavretím manželstva a končí sa jeho zánikom. Prostredníctvom tohto inštitútu sa okrem uspokojenia osobných potrieb sleduje aj naplnenie požadovaného zákonného charakteru inštitútu manželstva z majetkového hľadiska. Tento inštitút (inštitút manželského výživného) predstavuje podstatu majetkových vzťahov medzi manželmi a súčasne vyjadruje hospodársku stránku rovnakého právneho postavenia manželov. Požiadavka rovnakej životnej úrovne manželov v zmysle § 71 ods. 1 zákona o rodine je odôvodnená ich rovnakým postavením v rodine a vyplýva aj z ich rovnakých práv a povinností v manželstve (§ 18 zákona o rodine). Zásada rovnakej životnej úrovne však neznamená mechanickú rovnosť medzi manželmi, vyvodzovanú len z ich zárobkov. Aj v tomto prípade platí ustanovenie § 75 ods. 1 zákona o rodine, podľa ktorého pri určení výživného súd prihliadne na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti a možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Výživné možno určiť až od podania návrhu na súd, nemožno ho priznať, ak by bolo v rozpore s dobrými mravmi, čo neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

44. Oprávnenou osobou z vyživovacej povinnosti, ktorá existuje medzi manželmi, je jeden z manželov. Manžel alebo manželka je legitimovaný na podanie návrhu na určenie výživného zo strany druhého manžela, ak je jeho životná úroveň nižšia ako životná úroveň druhého manžela, resp. ak mu druhý manžel neprispieva na výživu tak, aby ich životná úroveň bola v zásade rovnaká. Povinným je druhý manžel, pričom povinnosť vzniká momentom uzatvorenia manželstva a zaniká spolu so zánikom manželstva niektorým zo spôsobov, ktorý upravuje zákon o rodine vo svojich ustanoveniach. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi je základným vyjadrením manželskej ekonomickej solidarity. Jedinou výnimkou, pre ktorú by bolo možné nepriznať oprávnenému manželovi právo na výživné by bol rozpor s dobrými mravmi. V samotnom konaní súd zisťuje stav, či povinný manžel neplní svoju vyživovaciu povinnosť, zisťuje osobné rodinné i majetkové pomery manželov a tiež odôvodnené potreby oprávneného i povinného manžela, ako aj ich možnosti a schopnosti. Zároveň sa súd zaoberá aj otázkou starostlivosti o domácnosť a o deti. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi má v systéme vyživovacích

povinností takmer prioritné postavenie. Zo zásady rovnakej životnej úrovne manželov vyplýva, že nemusí byť splnená podmienka odkázanosti ako je to pri vyživovacej povinnosti detí k rodičom. Prostredníctvom tohto inštitútu - výživné na manžela alebo manželku sa teda okrem uspokojenia osobných potrieb sleduje aj naplnenie požadovaného zákonného charakteru inštitútu manželstva z majetkového hľadiska. Uplatňovanie výživného medzi manželmi je preto možné aj v prípadoch, keď sú napríklad obaja manželia zárobkovo činní, schopní zabezpečiť svoje osobné potreby, v dôsledku oddeleného hospodárenia však vznikla disproporcia v ich celkovej životnej úrovni.

45. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi je právna povinnosť a nemožno ju považovať za príkaz morálky. Aj napriek tomu sa však do zákonnej úpravy premietajú morálne princípy a sú dôležitým korektorom aplikácie ustanovení, ktorými je vzájomná vyživovacia povinnosť manželov upravená. Z hľadiska § 75 ods. 2 zákona o rodine nebude bez významu ani okolnosť, z akého dôvodu došlo k neplneniu vyživovacej povinnosti, pretože dôvod neplnenia vyživovacej povinnosti môže poukázať na to, či poskytnutie výživného je alebo nie je v rozpore s dobrými mravmi. Je povinnosťou súdu zisťovať dôvody neplnenia vyživovacej povinnosti medzi manželmi, pretože práve na tomto základe bude možné posúdiť, či sú splnené všetky podmienky pre určenie vyživovacej povinnosti. Z hľadiska zásady rovnakej životnej úrovne manželov má vyživovaciu povinnosť ten z manželov, ktorého príjmy a majetkové možnosti sú vyššie voči druhému manželovi, a to v rozsahu, ktorý znamená vyrovnanie oboch životných úrovní. Požiadavka na rovnakú životnú úroveň manželov sa však neuplatňuje len z pohľadu výšky príjmu a rovnako tak nie je možné za rovnakú životnú úroveň považovať matematicky zhodné množstvo peňazí u oboch manželov, ale je potrebné skúmať aj potreby oprávneného, schopnosti, možnosti a pomery povinného a taktiež prihliadnuť na starostlivosť o spoločnú domácnosť a deti. Až po zistení všetkých uvedených skutočností súd môže dospieť k správneému záveru, teda, či životná úroveň manželov je alebo nie je v zásade rovnaká.

46. Dobré mravy (lat. boni mores) sú právnou kategóriou majúcou pôvod v rímskom práve a predstavujúcou súkromnoprávnou hranicu toho, čo je dobré, správne, morálne či etické. Dobré mravy sú určitými morálnymi mantinelmi v správaní ľudí, nemajú zväčša písomnú podobu, ale sú vytvárané vo vedomí užšieho spoločenstva, ktoré správanie je možné akceptovať a ktoré správanie je neprijateľné pre spoločnosť. Každé správanie sa má riadiť určitými vzormi - písomnými či nepísanými, ktoré sa vytvárajú v priebehu integrácie ľudí do spoločnosti, sú akceptované a vytvárajú nepísané pravidlá, pri ktorých porušenie nenasleduje priama sankcia z hľadiska trestnoprávneho, či iného hľadiska, ale vo všeobecnosti a v spoločenskej rovine sa takéto správanie nepovažuje za vhodné, akceptovateľné, ktoré by vytváralo nejaký nárok voči ďalšej osobe postihnutej takýmto nemravným konaním (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 30/2018 zo dňa 30.5.2019).

47. Právo na výživné od povinného (okrem práva maloletých detí na výživné) musí byť v súlade s dobrými mravmi. Vo všeobecnosti možno o dobrých mravoch hovoriť ako o pravidlách morálneho charakteru všeobecne platných v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel (noriem) spoločnosti, všeobecne uznávaných a činnosť namierenú proti uvedeným pravidlám možno preto označiť za činnosť proti dobrým mravom (contra bonus mores). Podľa ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine, výživné nemožno priznať len v prípade, ak pre to existujú dôvody na strane oprávneného (tu navrhovateľky). Predpokladá sa teda také správanie oprávneného voči povinnému, ktoré spôsobí stratu práva priznať výživné. Dobré mravy sú nepísané pravidlá slušnosti, ľudskosti a tolerancie, poctivosti a dôvery. Zákon presne nešpecifikuje, kedy ide o rozpor s dobrými mravmi a kedy nie. Vyžaduje sa také správanie, ktoré svojou intenzitou a závažnými dôsledkami je možné objektívne posúdiť ako porušovanie dobrých mravov. Posúdenie toho či ide o porušenie dobrých mravov alebo nie je v konečnom dôsledku na rozhodnutí súdu. Súd musí vec z hľadiska dobrých mravov posudzovať konkrétne v každom individuálnom prípade v kontexte konania účastníkov a súslednosti ich úkonov v čase a mieste.

48. V nadväznosti na uvedené dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že v prejednávanej veci nemal pochybnosti o správnosti záverov súdov nižšej inštancie, ktoré správne právne vyhodnotili ustálený

skutkový stav a tento aj náležite subsumovali pod právnu normu obsiahnutú v ustanovení § 75 ods. 2 zákona o rodine tým, že predmetné ustanovenie zákona o rodine neaplikovali, keďže skúmajúc z úradnej povinnosti konanie navrhovateľky ako osoby oprávnenej na priznanie výživného, nevzhliadli dôvod na vyhodnotenie jej správania, resp. konania za rozporné s dobrými mravmi. Podľa názoru dovolacieho súdu sú z odôvodnení rozhodnutí súdov nižšej inštancie (viď vyššie) celkom zrejmé právne úvahy konajúcich súdov ako aj ich myšlienkové pochody, ktoré k týmto záverom viedli. Dovolací súd uznáva, že odporca konanie navrhovateľky môže subjektívne pociťovať ako zákerné a pomstychtivé konanie navrhovateľky zamerané na jeho diskreditáciu, avšak právne závery súdov nižšej inštancie sú náležite odôvodnené, logicky vysvetlené a neuplatnenie § 75 ods. 2 zákona o rodine v danej veci nevykazuje žiadne vybočenie zo zákonných medzí či exces zo strany súdov nižšej inštancie.

49. V prejednávanej veci sa navrhovateľka návrhom domáhala určenia vyživovacej povinnosti od odporcu. Po vecnom a právnom zhodnotení inštitútu dobrých mravov, s poukazom na právnu argumentáciu súdu prvej inštancie a uvedení vlastného právneho vyhodnotenia skutkových okolností prípadu vedúcich k posúdeniu, že navrhovateľka, ako manželka odporcu, nekonala voči povinnému (odporcovi) spôsobom, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi, a preto v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine jej patrí nárok na priznanie výživného, odvolací súd uviedol dôvody, pre ktoré odporcom uvádzané tvrdenia nepovažoval za spôsobilé zmeniť správnosť právnych záverov súdu prvej inštancie, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Odvolací súd tak neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, na ktoré odporca poukazoval vo svojom odvolaní a rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Odvolací súd nezistil dôvod, pre ktorý by nemal súhlasiť s podstatou argumentácie použitej súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného postupu. Práve pre správnosť a objektívnu argumentačnú presvedčivosť takto súdom prvej inštancie predostretých dôvodov by postačovalo len konštatovanie správnosti dôvodov súdu prvej inštancie odvolacím súdom s odvolaním sa na ne (§ 387 ods. 2 CSP). Nakoľko bol vyslovený nesúhlas odporcu s takýmito dôvodmi, a tým vyvolaná potreba vysporiadania sa aj s tzv. odvolacími námietkami (§ 387 ods. 3 CSP), pre úplnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd doplnil odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku svojimi vlastnými úvahami (viď vyššie). Vychádzajúc z uvedeného podľa dovolacieho súdu nemožno považovať postup dovolacieho súdu za nesprávny, keď tento považoval konanie navrhovateľky za súladné s dobrými mravmi, teda nezistil dôvody pre nepriznanie výživného v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine a potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o povinnosti odporcu prispievať navrhovateľke na výživu v sume 200 Eur mesačne, keďže súdy nižšej inštancie mali za preukázané, že je to v jeho možnostiach a schopnostiach.

50. Podľa názoru dovolacieho súdu konštatovanie porušenia dobrých mravov je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritériá na určenie porušenia dobrých mravov sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa od prípadu k prípadu.

51. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie porušenia dobrých mravov postupujú totiž súdy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotravujú na určitých striktných hraniciach. Preto dovolací súd uzatvára, že na všetky dovolateľom položené otázky v tejto konkrétnej veci, bolo nutné odpovedať negatívnym spôsobom, pretože súdy nižšej inštancie konanie oprávnenej osoby právne vyhodnotili ako konanie v súlade s dobrými mravmi, pričom vlastný názor dovolateľa na konanie navrhovateľky nemal právnu relevanciu pri skúmaní subsumovateľnosti ustáleného skutkového stavu pod ustanovenie právnej normy obsiahnutej v § 75 ods. 2 zákona o rodine ako súčasť právneho posúdenia veci konajúcim súdom. Pre použitie ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine je smerodajné ustálenie skutkového stavu konajúcimi súdmi a nie jeho vyhodnotenie účastníkom konania. Ak potom subsumcia náležite zisteného skutkového stavu pod právnu normu zo strany súdov nižšej inštancie nevedla k aplikácii ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine na daný skutkový stav, nemožno súdom nižšej inštancie vytknúť, že by rozhodli v rozpore s účelom spravodlivého rozhodnutia.

52. Vychádzajúc z uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

53. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 CMP v spojení s § 453 ods. 1 CSP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

54. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.